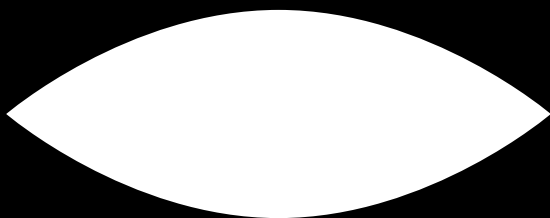

Georges Perec

iš prancūzų kalbos vertė
AUŠRA POKVIETYTĖ

*Žmogus,
kuris miega*

| LAPAS |

Žmogus, kuris miega

Georges
Perec

*Žmogus,
kuris miega*

Iš prancūzų kalbos vertė Aušra Pokvietytė

| LAPAS |

Georges Perec
ŽMOGUS, KURIS MIEGA

Iš prancūzų kalbos vertė
Aušra Pokvietytė

Redaktorė
Monika Jurkėnienė

Korektorės
Deimantė Palkevičienė, Brigita Kulikovskė

Dizaineris
Jurgis Griškevičius

Maketavo
Kontis Šatūnas

Projekto vadovė
Jonė Juchnevičiūtė

Leidyklos kalbos redaktorė
Dangė Vitkienė

Leidyklos redaktorės
Monika Gimbutaitė, Ūla Ambrasaitė

Projektą finansuoja

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

Pirmoji publikacija

Georges Perec, *Un homme qui dort*, coll. Les Lettres Nouvelles, Paris: Denoël, 1967

Versta iš

Georges Perec, *Un homme qui dort*, coll. Folio, Paris: Denoël, 1993

© Éditions Denoël, 1967

Published by arrangement with SAS Lester Literary Agency & Associates

© Aušra Pokvietytė, vertimas į lietuvių kalbą, 2023

© Leidykla LAPAS, www.leidyklalapas.lt, 2023

Visos teisės saugomos

ISBN 978-609-8198-60-7

Skiriu Paulette'ei
J. P. atminimui

Neprivalai eiti iš namų. Sėdėk prie stalo ir klausykis.
Net nesiklausyk, tiesiog lauk. Net nelauk, būk visiškoje tyloje
ir vienatvėje. Pasaulis leisis atskleidžiamas, kitaip ir būti negali,
apimtas ekstazės jis atsisuks į tave.

FRANZ KAFKA

Mintys apie nuodėmę, kančią, viltį ir tikrąjį kelią

Vos užsimerkęs leidiesi į miego nešamus nuotykius. Kambaryje, kurio dydį iškraipo detalės, tvyro įprasta prieblanda, čia vietas atseki negalvodamas, žvilgsniu jomis klaidžiojai šimtus kartų: pradedi nuo tamsaus lango, kriauklę atpažįsti iš šešėlio, iš kiek aiškesnio knygos silueto atpažįsti lentyną, neaiškioje masėje išryškėja drabužiai, po kurio laiko erdvė tampa dvimatė, panaši į akies krašteliu tematomą, ribų netekusį paveikslą, kiek kreivokai pastatytą tau ant nosies. Tas paveikslas gali pasirodyti niūrus arba tiesiog joks – be formų ir spalvų – bet greitai pastebi jį turint bent dvi savybes: pirma, jis pritemsta arba pašviesėja priklausomai nuo to, kiek prisimerki, tiksliau, nuo to, kaip stipriai surauki antakius merkdamasis, priklauso to paveikslo buvimo tavo kūno atžvilgiu kampas, lyg tavo antakiai būtų jungtis, vadinasi, ir reguliuotų tavo regimą tamsą ir jos tirštumą, nors vienintelis to paaiškinimas – tai tiesiog akivaizdu. Antra savybė ta, kad šios erdvės paviršius nėra visai tolygus, tiksliau, tamsa pasiskirsto netolygiai: viršutinėje kambario

dalyje akivaizdžiai tamsiau, apatinėje, kuri tau atrodo ar-
timesnė (nors, aišku, kategorijos arti–toli, aukštai–žemai,
priešais–už neteko prasmės), viena vertus, regis, šviesiau,
nors šviesa ten nėra neutralesnė, kaip kad galvojai, iš tie-
sų ji ten kur kas ryškesnė, kita vertus, toje šviesoje matyti
įvairiausių monetų, kamštelių, maždaug taip įsivaizduoji,
pavyzdžiui, ašarų liaukas, siaurais, žiuželiais nusėtais kraš-
tais, kuriose akinamai blykčioja; kartais blyksniai plonyčiai
kaip zebro dryžiai, kartais kur kas žymesni, galima sakyti,
sliukų storumo. Tie blyksniai, nors taip juos vadinti visiškai
klaidinga, turi keistą ypatybę – į juos neįmanoma pažiūrėti.
Vos tik pabandai, o to išvengti negali, nes jie žybčioja tau
tiesiai prieš akis, viskas aplink išnyksta, iš tiesų, vienintelis
dalykas, kurį dar pastebi, – tai tavoji raukšlė tarp antakių
ir ši apytikriai suvokiama dvimatė erdvė, kurioje netolygiai
ištįsta tamsa; vos tik pabandai į tuos blyksnius įsižiūrėti
(šis žodis visiškai tuščias), jei pabandai patikrinti, tarkim,
jų formą, medžiagą ar kokią detalę, be abejonės, supranti,
kad atsimerkęs stovi priešais langą, tamsų stačiakampį, at-
gaunantį kvadrato formą, nors tos monetos ir kamšteliai
nė kiek į jį nepanašūs. Vis dėlto, kaskart tau užsimerkus,
blyksniai sugrįžta, o su jais grįžta ir šiek tiek pasvirusi, virš
tavo antakių išsilenkusi erdvė; tikėtina, kad blyksniai išlie-
ka nepakitę. Tačiau dėl pastarojo fakto negali būti tikras,

kadangi, praėjus tam tikram, sunkiai pastebimam laiko tarpui, niekam nepatvirtinant jų išnykimo, tegali konstatuoti, kad jie labai išbluko. Dabar susiduri jau su dryžuota pilkuma, priklausančia tai pačiai erdvei, nutįstančiai tavo antakiais, tik jau nuslydusia kairėn, sakytum, iškraipyta. Gali į ją žiūrėti, tyrinėti jos nesugadindamas, staiga nepabusdamas, tačiau tai nė kiek tavęs nedomina. O štai dešinėje kažkas dedasi, regis, kad su lenta, šiek tiek už, šiek tiek virš, šiek tiek dešiniau. Žinoma, lentos nematai. Tu tik žinai, kad ji kieta, nors ant jos ir nestovi, tu laikaisi ant kažko glebaus – savo paties kūno. Taip išaiškėja nepaprastas dalykas – egzistuoja trys erdvės, kurių niekaip nesumaišysi: tavojo lovoje suglebusio kūno erdvė, horizontali ir balta, tavosios raukšlės tarp antakių erdvė, pilka, ribota, įstriža, ir, galiausiai, grindų, lentos erdvė – nepajudinama, kieta, lygiagreti tau, galbūt net galėtum ją pasiekti. Iš tiesų aišku (net jei tai tebūtų vienintelis aiškus dalykas), kad atsigulęs ant tos grindų lentos užmigtum, grindys reiškia miegą. Principas išties paprastas, nors ir gali pasirodyti, kad viskas užtrunka – reikia paruošti lovą ir kūną, kad jie taptų tik taškeliu, stiklo karoliuku, arba, kas būtų iš esmės panašu, reikėtų sumažinti ir sutelkti kūno glebumą į vieną tašką, pavyzdžiui, kuri nors juosmens slankstelių. Tačiau tą akimirką kūnas jau nebėra tas ką tik buvęs darnus vienetas,

jis pasklinda erdvėje. Bandai sugražinti į vietą savo kojų pirštus, nykštį arba šlaunį, bet vis pamiršti taisyklę – negalima nekreipti dėmesio į tai, kad grindys kietos, reikia veikti apgalvotai, susirinkti kūną, neleidžiant jam suabejoti, neleidžiant net sau pačiam to suvokti, bet jau per vėlu, kaskart per vėlu, jau seniai per vėlu, tad tavo antakiai vienas nuo kito nutolsta ir tarpuakyje pajunti vieną aštrų skausmo dūrį, tartum linija tarp antakių būtų viską laikiusi, tartum ten būtų buvusi sukaupta visa jėga. Visiškai suvoki tą skausmą ir atpažįsti, kad tai – paprasčiausias galvos skausmas.

Tu sėdi pusnuogis, tik su pižaminėm kelnėm, savoje, kadaise kambarinėms skirtoje kamarėlėje, ant siauro minkštasuolio, atstojančio tau lovą, ant tavo kelių guli Raymond'o Arono knyga „Paskaitos apie industrinę visuomenę“, atvers-ta ties šimtas dvyliktu puslapiu.

Kol kas jauti vien lengvą nuovargį, tarsi tik dabar būtum pastebėjęs, kad jau labai ilgai, daugybę valandų, sergi klastinga, tave stingdančia liga, kuri nekelia skausmo, bet kaip tik todėl ir yra nepakeliama – apgaulingai malonus ir kartu slegiantis jausmas, lyg neturėtum nei raumenų, nei kaulų, lyg būtum sudribęs kaip koks maišas tarp kitų tokių pat maišų.

Saulė kepina cinkuotą stogą. Ant šviesaus medžio lentynos priešais tave, akių lygyje, stovi pustuštis, truputį apskretęs puodelis „Nescafé“ kavos, besibaigiantis cukraus pakelis ir reklamai pagaminta netikro opalo peleninė, kurioje smilksta cigaretė.

Georges
Perc
*Žmogus,
kuris miega*

Išleido
Leidykla LAPAS
www.leidyklalapas.lt

Tiražas 1000

Vieną tokią dieną kaip ši, truputį anksčiau, truputį vėliau, suvoki, kad kažkas negerai, kad, grubiai tariant, nemoki ir niekada neišmoksi gyventi.

Viskas prasidėjo (o gal baigėsi?) nenuėjus į egzaminą. Tada buvo apleisti draugai, pamiršti įsipareigojimai, išbraukti planai. Dienomis beliko slėptis nuo viso pasaulio, o nakties tamsoje vaiduokliška klaidžioti miesto gatvėmis: tapti žmogumi, kuris miega.

Garsus prancūzų postmodernistas Georges Perec (1936–1982) antruoju asmeniu parašytame romane tarytum paralyžiuoja laiką ir įtraukia į svaiginantį sapną, kuriame pinasi vidinės baimės, apatija ir prasmės paieškos.

Skaitant šią knygą tereikia leisti sau užmigti kartu su žmogumi, kuris miega. O tada – rinktis, nubusti ar sapnuoti toliau.

– knygos vertėja AUŠRA POKVIETYTĖ

ISBN 978-609-8198-60-7

www.leidyklalapas.lt